

Onderzoek & HBO

- Beroepspraktijk heeft steeds meer behoefte aan een 'kenniswerker':
 - Ontwerpgericht oplossen van een (praktijk)probleem
 - Via prototyping komen tot de daadwerkelijke oplossing
 - Implementatie (het oplossen zelf) onderdeel van de taak
 - Kennis vergaren voor het oplossen (eigen/organisatiekennis niet toereikend)
 - Vastleggen van kennis voor later gebruik

- Binnen het hoger onderwijs geen / weinig ervaring met ontwerpgericht oplossen van praktijkproblemen:
 - Niet overal wordt met praktijkproblemen ('echte' problemen) gewerkt
 - Implementatie is (nagenoeg) nooit onderdeel van de opdracht
- Binnen het hoger onderwijs geen ervaring met het **bruikbaar** vastleggen van opgedane kennis voor later gebruik
- HBO zoekt naar invulling van de onderzoekswens

Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT; 2005)

- "de onderzoeksfunctie van de hogescholen dient bij te dragen aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk (...)
- enerzijds door het afleveren van geschoold personeel, getraind in ontwerp- en ontwikkelactiviteiten en anderzijds door het helpen oplossen van concrete problemen uit de beroepspraktijk"
- "Een voor het HBO wellicht interessante methode is het *ontwerpgericht* onderzoek"
- "Het doel is de ontwikkeling van realisatiekennis. Realisatiekennis wordt *getest* in reële situaties en *onderbouwd* door theorie"

Vervolg

- "De waarde van realisatiekennis wordt onderzocht door het gebruik ervan in reële contexten te evalueren. Daarbij moet rekening worden gehouden met de invloed van vele en soms onbekende factoren.
- "Ontwerpgericht onderzoek moet alle factoren en aspecten in een situatie in hun samenhang beschouwen. Dit vergt een *holistische* benadering, waarbij sommige elementen bekend zijn en andere elementen verborgen blijven"

Onderzoek ter bevordering van professionaliteit

- Onderzoek in het HBO is bedoeld voor het ondersteunen van de professional in zijn praktijk
- Het is belangrijk verbanden te leggen tussen wetenschappelijke kennis en praktijkervaringen
- Anderzijds: professionals in 'social work' beschikken in ruime mate over vak kennis en praktijkervaring
- Die kennis en ervaring is echter meestal niet gesystematiseerd en daardoor moeilijk toegankelijk en te ontsluiten voor algemeen gebruik.

- Er moet ervaring komen met combinatie oplossen en kennis **bruikbaar** vastleggen
 - En
- Studenten die aan praktijkopdrachten werken moeten **ook nog** wat leren
 - En
- Leg ervaringen vast, zodat ook anderen praktijkgericht (ontwerp)onderzoek kunnen invoeren.

En verder

- Het is dus van belang onderzoek in het HBO te *ontdoen van het ad-hoc karakter*, waar het zo vaak door wordt gekenmerkt
- Organisaties houden bij het nemen van maatregelen of het invoeren van veranderingen om problemen op te lossen vaak onvoldoende rekening met factoren die het veranderingsproces beïnvloeden
- Beslissingen om een vernieuwing in te voeren zijn vaak onvoldoende doordacht en ook de gevolgen van de (invoering van de) maatregel worden voor zowel de organisatie als de medewerkers niet van tevoren bepaald

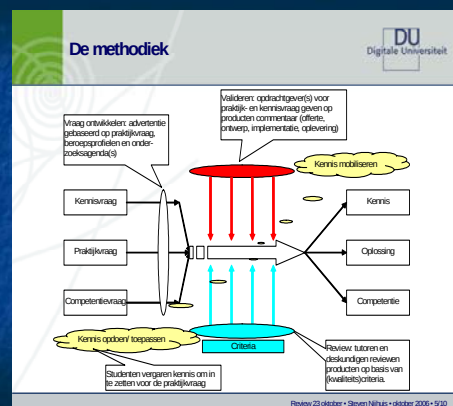
Belemmerende en bevorderende factoren bij verandering en vernieuwing*

- Zinvol dat organisaties een overzicht maken van de mogelijke **belemmerende** en **bevorderende** factoren alvorens men tot implementatie overgaat
- Een zogenaamde **implementatiediagnose**
- Sommige factoren zullen **beïnvloedbaar** zijn en **andere niet of nauwelijks**
- Het is wel zinvol ook dit type factoren in kaart te brengen. Wanneer ze onoverkomelijk (en essentieel) zijn kan immers besloten worden van **verdere interventie en/of implementatie af te zien**.
- **Decision Determinants Questionnaire** (DDQ)
- **Diagnose Innovatievermogen van Organisaties** (DIVO-instrument)

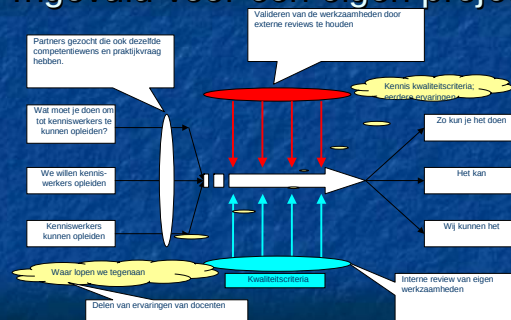
*Fleuren, Wiefferink en Paulussen (2002)

DUS: TWEE KERNVRAGEN

- Welke belemmerende en bevorderende factoren spelen een rol bij de implementatie van vernieuwingen (veranderingen, maatregelen, interventies, e.d.)
- In welke mate zijn deze factoren beïnvloedbaar? (eventueel nader te specificeren als: *binnen de reikwijdte van dit project* !)



Ingevuld voor een eigen project



Kwaliteitseisen

Valideren, in algemene zin:

Zijn de probleemstelling en het beoogde resultaat **valide**, dat wil zeggen haalbaar en gewenst door de mensen in de praktijkcontext?

Is de **eindoplossing** valide?

Het betreft het **proces** waarmee wordt nagegaan dat daadwerkelijk aan de behoefte van de omgeving tegemoet wordt gekomen.

KWALITEITSEISEN: VERVOLG

- INTERNE VALIDITEIT : GELOOFWAARDIGHEID
- EXTERNE VALIDITEIT :
GEBRUIKSWAARDE/OVERDRAAGBAARHEID
- BETROUWBAARHEID : NAVOLGBAARHEID VAN
ONTWIKKELINGSPROCES
- : AANNEMELIJKHEID

TOETSING OP KWALITEITSEISEN

GELOOFWAARDIGHEID/BRUIKBAARHEID:

- HEEFT HET ZWAARTEPUNT BIJ BEOORDELING VAN RESULTATEN (DE OPBRENGST) STEEDS GELEGEN BIJ BETROKKENEN ZELF?
- GEBRUIKERS DIRECT INGEZET BIJ BEOORDELING VAN DE INTERVENTIE (o.a. maar **NIET** alleen, SATISFACTIESCHAAL of 'Tevredenheidsonderzoek')
- PROCES IS (OOK) VOOR BUITENSTAANDER GOED TE VOLGEN: **TRANSPARANT** VASTGELEGD (EN - MEDE DAARDOOR - GOED OVERDRAAGBAAR)

TOETSING: VERVOLG

OVERDRAAGBAARHEID:

- ZIJN DOELGROEPEN DUIDELIJK OMSCHREVEN?
- BESTAAT Helderheid over welke (NIEUWE) TAKEN MOETEN WORDEN UITGEVOERD?
- IS OMSCHREVEN over welke KENNIS EN VAARDIGHEDEN DE 'HULPVERLENER' MOET KUNNEN BESCHIKKEN?
- AAN WELKE RANDVOORWAARDEN MOET EEN (SUCCESVOLLE) IMPLEMENTATIE VOLDOEN?

Uiteindelijk resulteert de toetsing in oordelen, d.w.z. in termen van een

- **KEURMERK**
- **BEPAALE GARANTIEWAARDE**

Bruno Latour (1998)

From the World of Science to the World of Research?

Er voltrekt zich een verschuiving van 'science' naar 'research':

- In the last century and a half, scientific development has been breathtaking, but the understanding of this progress has dramatically changed
- It is characterized by the transition from the culture of "science" to the culture of "research."
- Science is certainty; research is uncertainty
- Science is supposed to be cold, straight, and detached; research is warm, involving, and risky
- Science puts an end to the vagaries of human disputes; research creates controversies
- Science produces objectivity by escaping as much as possible from the shackles of ideology, passions, and emotions
- Research feeds on all of those to render objects of inquiry familiar.

Empirische Cyclus

- Observatie (hypothesevorming)
- Inductie (hypothesen formuleren)
- Deductie (toetsbare voorspellingen afleiden)
- Toetsing aan empirie
- Evaluatie van resultaten
- Hypothesen voor vervolgonderzoek

Doel: Kennisontwikkeling

Regulatieve Cyclus

- Probleemstelling (praktisch probleem)
- Diagnose (wat is aard en oorzaak?)
- Plan van handelen (hoe probleem verhelpen)
- Interventie (advisering/behandeling)
- Evaluatie (welk **effect** van interventie?)

Doel: praktijkverbetering

Drie stellingen

1. HBO-onderzoek kan
NOOIT zo goed zijn als WO-
onderzoek!

2. Lectoren moeten
'boundary crossen' om
optimaal te functioneren
(maximaal resultaat te
boeken)

3. Je kunt als onderzoeker
een vervelende boodschap
niet 'sec' formuleren naar de
opdrachtgever